

Wrocław, dnia 31 stycznia 2021 r.

mgr Gabriela Farej-Łuciów

Uniwersytet Wrocławski

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii

Zakład Postępowania Cywilnego

CHARAKTER PRAWNY SPISU WIERZYTELNOŚCI W POSTĘPOWANIACH RESTRUKTURYZACYJNYCH

Rozprawa doktorska Gabrieli Farej-Łuciów

napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Elwiry Marszałkowskiej-Krześ

STRESZCZENIE

Spis wierzytelności jest zestawieniem opisującym wierzycieli dłużnika oraz przysługujące im wierzytelności, sporządzanym w toku postępowania restrukturyzacyjnego. Rozprawa doktorska poświęcona została analizie charakteru prawnego spisu wierzytelności w uregulowanych przepisami prawa postępowaniach restrukturyzacyjnych. Zagadnienie to nie zostało dotychczas gruntownie zbadane i opisane przez przedstawicieli doktryny, nie stanowiło także przedmiotu pogłębionej analizy w orzecznictwie. W wypowiedziach literatury można znaleźć określone zapatrywania na naturę prawną spisu, a podstawowy spór wiąże się z ustaleniem, czy spis wierzytelności jest orzeczeniem czy dokumentem niespełniającym cech orzeczenia. Celem pracy było szczegółowe omówienie instytucji spisu wierzytelności, a następnie określenie, czy podstawowe cechy spisu pozwalają zestawić go z określonymi instytucjami prawa cywilnego.

Podstawową metodą badawczą pracy była metoda dogmatyczna i analiza przepisów prawa. Istotne znaczenie dla przygotowania rozprawy miała także analiza orzecznictwa, piśmiennictwa oraz wypowiedzi ustawodawcy z uzasadnień projektów aktów prawnych. Oprócz badań odnoszących się do przepisów prawa obowiązującego oraz omawiającej je literatury i orzecznictwa przedmiotem zainteresowania było także historyczne brzmienie przepisów regulujących procedurę ustalania wierzytelności.

Rozprawa doktorska składa się z pięciu rozdziałów, wprowadzenia i podsumowania. W pierwszym rozdziale pracy skupiono się na przedstawieniu historycznego rozwoju procedury ustalania i sprawdzania wierzytelności w postępowaniach związanych z niewypłacalnością. Zbadano także historyczne opracowania i przedstawiane w nich koncepcje odnośnie do charakteru prawnego zarówno czynności, jaką było ustalenie wierzytelności, jak i jej rezultatu.

W drugim rozdziale przeanalizowano spis wierzytelności w ujęciu statycznym. W tym celu skupiono się na spisie wierzytelności jako gotowym akcie i omówiono jego zawartość, w tym przepisy regulujące zasady umieszczania wierzytelności w spisie. Także w tym rozdziale podjęto próbę ustalenia, jakie są cele i funkcje spisu wierzytelności oraz skutki jego powstania i funkcjonowania w obrocie prawnym dla wierzycieli. Ze szczególnym zainteresowaniem zajęto się kwestiami o dużej doniosłości praktycznej jak znaczenie zatwierdzenia spisu wierzytelności dla toczących się postępowań cywilnych o wierzytelności podlegające ujęciu w spisie oraz dopuszczalność przerwania biegu przedawnienia roszczenia w związku z przygotowaniem spisu.

W rozdziale trzecim szczegółowo omówiono tematykę konstruowania spisu. W jego treści przeprowadzono analizę źródeł, w oparciu o które powstaje spis oraz statusu prawnego podmiotu, który go sporządza. Spis wierzytelności został przedstawiony w ujęciu dynamicznym, a więc w postaci analizy kolejnych etapów jego konstrukcji – sporządzenia, zaskarżenia, zatwierdzenia, ewentualnych modyfikacji i sprostowań. Także w ramach tego rozdziału przedstawione i omówione zostały funkcjonujące obecnie w porządku prawnym postępowania restrukturyzacyjne.

Czwarty rozdział poświęcono omówieniu rozmaitych instytucji prawa cywilnego, wykazujących podobieństwo lub określony związek na gruncie przepisów prawa ze spisem wierzytelności. Przedmiotem rozważań były więc instytucje, jak orzeczenie, dokument oraz surogat osądzenia sprawy. Dodatkowo omówiono także listę wierzytelności i pojęcie „tytułu egzekucyjnego”. W przypadku wszystkich wskazanych instytucji prawa cywilnego procesowego skupiono się na ustaleniu ich najbardziej podstawowych, konstytutywnych cech.

Rozdział piąty zawiera analizę rozstrzygnięć i konkluzji poczynionych we wcześniejszych rozdziałach odnośnie do spisu wierzytelności w rozdziale drugim i trzecim, a w przedmiocie zbliżonych do niego instytucji w rozdziale czwartym. Celem określenia natury prawnej spisu zestawiono cechy spisu z cechami wszystkich omówionych w rozdziale czwartym instytucji dążąc do ustalenia, czy realizuje on konstytutywne założenia którejkolwiek z nich.

Praca zakończona została podsumowaniem, w którym ustalono, że jedyną instytucją na tyle pojemną, by jej podstawowe cechy były realizowane przez spis wierzytelności, jest dokument prywatny. W rezultacie przyjęto, że spis jest dokumentem prywatnym sporządzanym w toku i na potrzeby postępowania restrukturyzacyjnego przez zarządcę (nadzorcę) prowadzącego to postępowanie. Stanowi on uporządkowane zestawienie wierzycieli restrukturyzowanego oraz przysługujących im wierzytelności, skonstruowane zgodnie z wytycznymi wynikającymi z przepisów Prawa restrukturyzacyjnego. Podstawową funkcją spisu wierzytelności jest umożliwienie ujętemu w spisie wierzycielowi uczestniczenia w zgromadzeniu wierzycieli z określoną siłą głosu. Przygotowanie spisu jest jednym z kilku etapów postępowania restrukturyzacyjnego, a w jego następstwie organ prowadzący postępowanie oraz jego uczestnicy mogą uzyskać pełną informację w przedmiocie skali i pochodzenia zadłużenia restrukturyzowanego podmiotu. Umieszczenie konkretnej wierzytelności w spisie jest wynikiem uproszczonego – pod względem dostępnych środków dowodowych i potencjonalnego postępowania odwoławczego – procesu decyzyjnego zarządcy (nadzorcy), a sam spis wierzytelności stanowi konglomerat tych decyzji.

Gabrielu Fary-Zucior